

מבין משאבים 2318 י' בסיון תשפ"ח 6 ביוני 2025

נגונים/ פניה ברגשטיין

שם לתם נגונים בי, אמי ואבי,
נגונים מזמורים שכותים.
גרענים; גרענים נשאם לכבי –
עתה הם עולים וצומחים.

עתה הם שולחים פארות בדמי,
שרשיהם בעורקי שלובים,
נגונה, אבי, ושיריך אמי,
בדפקי נעורים ושבבים.

הנה אצזין שיר ערשי הרחוק
הביע פי אם אלי בת.
הנה לי תזנה בדמע ושחוק
"איכה" וזמירות של שבת.

כל הנה יתם וכל צליל יאלם
בי קולכם הרחוק פי יהום.
עיני אעצם ונהריני אתכם
מעל לחשכת התהום.

העלון מוקדש לזכרו של חברנו חגי זכאי ז"ל

מה בעלון :

פרידה מאבא- יוחאי זכאי

הספד לחגי-מיכל זכאי

הספד לסבא-

עדי

בר

נטע

בית משאבי שדה אבל על לכתו של
חגי זכאי ז"ל

מוותיקי ומקימי הקיבוץ, ומשתתף באבלם של

אלה כהן, רני ויוחאי זכאי

ובני המשפחה המורחבת

חגי זכאי ז"ל

כ"ו בשבט תרצ"א - ב' באייר תשפ"ה

29.4.2025-13.2.1931

יהי זכרו ברוך

פרידה מאבא

אבא- ילד טוב גבעתיים שבחר לעזוב חיי נוחות והגיע לנגב להשתתף בהקמת קיבוץ משאבי שדה.

אבא הצטרף לקיבוץ בשנותיו הראשונות ומאז השקיע את כל כולו בצרכי הקיבוץ:

הכשרת שטחי בור לאדמה חקלאית, עיבודים, השקיה, זריעה, טיפול בצמחים ואיסוף היבול. ניהול ענף הלול כך שיהיה יעיל ורווחי ביותר. ניהול כלכלי של הקיבוץ כמרכז משק. פעילות בתנועה הקיבוצית באמונה מלאה בחשיבות התפקיד שמהותו הייתה מימוש הערבות ההדדית בין הקיבוצים ותמיכה בקיבוצים שהתקשו כלכלית. כשעבד בתנועה הקיבוצית היה יוצא בתחילת השבוע לתל אביב וחוזר לקראת סופו. אנחנו היינו עדיין ילדים וזכור לי שהפיצוי לגעגוע הגיע כממתק שלא ניתן היה למצוא בקיבוץ באותם ימים.

אבא גם השתתף בהקמתו וביסוסו של מפעל "שגיב".

כילד אני זוכר את שעות אחר הצהריים בהן היינו עושים טיולים יומיים בתוך הקיבוץ ובשטחים החקלאיים ובהם היה כותב בפנקס קטן – כמו שאבא שלו נהג לומר "טוב עיפרון קצר מזיכרון קצר". בפנקס נרשמו כל מיני רעיונות והערות לשיפור לעצמו ולמנהלי הענפים החקלאיים.

לא פעם חזרנו מטיולים אלה מלוכלכים
מבוץ כתוצאה מניסיון לתקן נזילות או
ממטרות סתומות. במקרים אלה זכינו
לנזיפה עם הבנה ואהבה מאמא.
אבא ידע לתקשר עם שכנינו הבדואים,
קשר איתם קשרי ידידות כך שלעיתים
הטיולים כללו ביקור באוהל בדואי המשלב
עשן גחלים ותה מתוק.

אבא אהב והעריך מאד מוסיקה והיטיב
לנגן במפוחית, ובהאזנה ברדיו למוזיקה
קלאסית היה מזהה מייד את היצירה
והמלחין ומאזין לה בשקט, או תוך כדי
שריקה ובסופה היה אומר לדוגמא:
בטהובן הוא גאון.

אבא שנולד בישראל ניסה ככל יכולתו
ללמוד ולהבין את התלאות שאמא עברה
בתקופת השואה ולתמוך בה ככל יכולתו.
הוא התתקשה להבין את השנאה
והאכזריות כלפי העם היהודי שהגיעה מצד
העמים הכביכול נאורים בתקופת מלחמת
העולם השנייה.

כל מה שהתרחש בחברה הישראלית ובקיבוץ עורר בו עניין. הוא בן דור אחר שחי בצניעות
והסתפק במועט. בחמישים השנים האחרונות אבא כאב את הפילוג החברתי בתוך ישראל
והתקשה להבין את שורשי האיבה וההתנכלות כלפי החברה הקיבוצית מצד השלטונות
וחלקים רחבים בעם. ובתוך הקיבוץ, כאב את ההשתנות הרעיונית של הקיבוץ שנטש את
רעיון השוויוניות עליו התבסס בזמן הקמתו.

המגבלות הגופניות שהתגברו עם הגיל, הביאו לדעיכתו והסתגרות בתוך עצמו, ומאז מותה
של אמא החמיר מצבו. אבל אני מעדיף לזכור אותו בצעירותו כשהיה מאושר בכך שהגשים
בדרכו את מימוש ערכי הציונות, רעיונותיו הסוציאליסטיים, החלוציות, הקמת הקיבוץ,
הפרחת הנגב והקמת משפחה.
"איפה ישנם, עוד אנשים, כמו האיש ההוא...?"

אני מוצא לנכון להודות לצוות המרפאה ולדוקטור אסי סיקורל שטיפלו במסירות באבי ועשו ככל יכולתם לשפר את מצבו בשנים האחרונות, וכן לכל המסייעים בהבאתו לקבורה. יוחאי זכאי

הספד לחגי

חגי, חלוץ יקר וערכי,
למרות שבשנים האחרונות איבדנו חלק ממך, הזיכרונות הטובים שהשארת בנו- חיים וקיימים:
אנחנו זוכרים בחיבה רבה את התקופה בה חגי ובהירה שמרו במסירות על הילדים.
זכורים גם רגעים יפים של דאגה ואכפתיות ביניהם, כמו האופן בו היא הגבילה אותו בעדינות נחושה בצריכת העוגות, או כמו הפרחים שקטף מגינתו לקשט את הבית. רגעים ומעשים שמבטאים אהבה גדולה גם בלי לומר "מהממת שאת, אהובה שלי", או "אתה מדעים".
הגינה שלו, והשטח הסמוך שאימץ, היו מקום נוסף בו התבטאה אהבתו לחיים ולצמיחה: גרניום צרפתי בעל פרחים מרהיבים, שושן צחור ואמריליס מרשים עם פרחי ענק קידמו את פני הבאים ואף חולקו ברצון לאנשים שחיבב.

חגי היה בין הראשונים בשכבת הגיל שלו שהסתגלו לעידן המחשב, ולמד בהתלהבות כיצד להשתמש בו. הוא הפיק הנאה רבה מיצירת דו"חות בחתכים שונים ודיאגרמות צבעוניות באקסל – לטובת המפעל.

חלק משמעותי בעולמו התרבותי היו המוסיקה הקלאסית ולהקת הגבעטרון. למרות זאת, מהתקליטים והפטיפון הוא נפרד לפני מספר שנים, כשביקש לפנות חדרים בבית לטובת עובד זר, מתוך קבלת המציאות המשתנה והתבוננות אמיצה לעבר השנים שיבואו. כך הוא הכין את עצמו ואת כולם.

אנו אמנם נפרדים ממך, אך מבטיחים לשמר את ערכיך ולחנך לאורם גם את הדורות הבאים – יושרה, הרחבת הדעת, נדיבות ואהבה למשפחה.

כאן המקום לבטא הערכה רבה ותודה גם כלפי חנה'לה שהקפידה לאורך השנים להגיע באהבה ובמסירות יום יום עם עוגת פירות וליטוף מתוך הבנה שזה כל מה שנדרש כדי להשרות מעט הקלה: מתיקות ומגע. יהי זכרך ברוך.

מיכל זכאי (רעייתו של יוחאי)

סבא,

יפה הבלורית והתואר.

יש בלב שלי מקום גדול וחם שישמר תמיד לך. היית חלק משמעותי בילדות שלי ובחיי. אהבתי כילדה לגדול לצידך, לבוא לבית שלך ושל סבתא ולשמוע את צהלת השמחה שלך כשהגעתי. מיד הוצאת את קופסת ההפתעות שחיכתה רק לנכדים. לעזור לך בעבודות הגינה, לשמוע את נגינת המפוחית שלך. ספגנו ממך אהבה לטבע, למוסיקה, לפשטות. המשפחה הייתה מאוד חשובה לך, ובלי הרבה מילים תמיד הרגשתי את הדאגה, האהבה והערכה שלך כלפי. גם את יואב קיבלת כבן בית ותמיד ציפית למפגשים עם ילדינו.

הקמת את הקיבוץ בידיך, והוא היה יקר לך מאוד. התקשית להכיל את השינויים שחלו בו. לא פעם אמרת לי שיש לך נכדה חכמה שעזרה לך להכיר בהם, ואני חשבתי שיש לי סבא חכם שלימד אותי לעצום עיניים, לחלום וללכת אחרי חלומות.

בשנים האחרונות התמודדת עם מחלתם של הקרובים לך ביותר רועי וסבתא, ולצד הטיפול המסור, הדאגה והאהבה שלך כלפיהם, בלטו הכאב והייסורים. ההידרדרות במצבם והאובדן גבו ממך מחיר פיסי ונפשי גדול. נשאת הרבה על הכתפיים שלך. אני מקווה שעכשיו תוכל גם לנוח ולהרפות.

לפני מספר שנים שלחתי לך את השיר "אני מאמין" ("שחקי שחקי") ואמרתי לך שחשבתי עליך כששמעתי אותו. שיר על תקווה ועל אמונה באדם. אמרת שיותר משהתרגשת מהשיר, התרגשת מזה שחשבתי עליך.

שְׁחָקִי, שְׁחָקִי עַל הַחֲלוּמוֹת,

זוֹ אֲנִי הַחֹלֶם שָׁח.

שְׁחָקִי כִּי בְּאָדָם אֶאֱמִין,

כִּי עוֹדֵנִי מֵאֶמֶן בְּךָ.

סבא אני נפרדת ממך, ורוצה לומר לך שאני אוהבת אותך מאוד, זכיתי להיות נכדתך.

נוח על משכבך בשלום.

עדי

סבא יקר שלי,

היום אני מרגישה עצב גדול על לכתך, אך גם הקלה מסוימת עבורך. השבוע, כשביקרתי אותך בבית החולים, הישרת אליי מבט ארוך עם עיניך הכחולות, כאילו רצית להגיד משהו ולא יכולת, ונפרדתי ממך, הרגשתי שכל מה שנאמר ולא נאמר שם, היה ברור לשנינו, הרגשתי אותך בכאבך ורק רציתי שתנוח כבר.

סבא, אתה אדם כ"כ חזק, עד לפני שנתיים עוד היית איתן. עברת הרבה דברים בחיך, אך בסה"כ הספקת הרבה, היית שמח בחלקך ואהבת את החיים. אתה סבא מיוחד, תמיד היית שם, כסבא צעיר, גדלתי לצידך, נטעת משהו עמוק בפנים- בשורשיי, צמחתי וגדלתי כשחלק בי לקוח מהאישיות שלך, מרוחב ליבך, מאהבתך, מפשטותך.

אתה סבא, ידעת תמיד, מה כל ילד או נין אוהבים, ובמה הם טובים, הענקת לנו תחושה שאנחנו מוצלחים ומוערכים כפי שאנחנו, ללא שאלות מיותרות או ביקורת, בפשטות וללא הרבה מילים, העברת תחושה של ביטחון ושל אהבה ללא תנאי. כנכדה הבכורה שלך, נהגת להציג אותי בפני חברים כ"נכדה בכירה".

אני זוכרת שכשהיינו מגיעים אליך היית צועק את ה"הלו" שלך כביטוי של שמחה על המפגש. היו בך חוש צדק ורוחב לב ואתה ראתה תמיד את האנשים החלשים או השקופים שרוב בני האדם אינם שמים לב אליהם, תמיד רצית לעזור וחשבת קודם כל על טובת האחר.

קיבלתי ממך את האהבה לאדמה ולטבע, בגינתי פורחים פרחים שאתה נתת לי, בכל שנה כשהאירוסים פורחים בעונת החורף, אני נזכרת בך, וכשהגרניום מוציא פרחים באביב בצבעים חזקים, אני חושבת עליך.

קיבלתי ממך גם את האהבה למוזיקה, אני זוכרת את הפטיפון והתקליטים שהיו לך ואת המוזיקה הקלאסית שמתנגנת בבית כשאני מגיעה אליך ואל סבתא, אני זוכרת את האורגנית שקנית לי כשלמדתי פסנתר, והמפוחית שבה ניגנת עד לפני כמה שנים לנכדים והנינים הקטנים כשהיינו באים אליך.

כשהכרתי את אריאל, הוא מהר מאוד הפך לנכד שלך ושל סבתא ולראשונה בחיי חווה סבאות וסבתאות שלא הכיר. ב-16 השנים האחרונות גילי, עמית וזיו זכו לסבא וסבתא רבה, הם אהבו לבוא ולבקר אתכם וגם עבורם, האובדן גדול וכואב.

יותר מהכל, סבא, אני רוצה לומר לך היום תודה, על הערכים שהענקת לי. ערכים של שלום, נתינה, רגישות לאחר, צדק, אהבת המולדת, יושרה, צניעות ואותנטיות.

תודה שהיית סבא נהדר, חכם ואוהב ועל כל מה שהיית בשבילי.

תחסר לי מאוד, נוח על משכבך בשלום, בר

נטע אמסלם

טוב, אז אני דווקא רוצה להגיד כמה מילים על סבא, הפעם לא ההספד המוכר והידוע, המרגש והנוגע או שבעצם כן, אבל אחר..

אני רוצה לספר על סבא חגי מעינה של ילדה בת חמש, ועד לשנות העשרים המאוחרות שלי, שנים שאני באמת חוויתי את סבא. אז נתחיל במילון מושגים קצר שבטח ישמע מוכר פה לכל בת ובן דוד, מילים או משפטים שסבא היה אומר וזה פשוט הדבר שמבחינתי הכי אפיין אותו.. אין איזה קישורים או רצף לסיפורים פשוט תזרמו;

אז קודם כל אני רוצה להגיד לך תודה סבא. תודה שהדבר שאני הכי אזכור לך זה שהיית האדם האדיב ביותר שהכרתי, כל מה שנתת לי ולנו היה תמיד ברוחב לב וכוונה אמיתית של לתת. תכונה מהממת שלך שהטמעת לכל הילדים שלך וזה משהו שאני שואפת לו וארצה להיות כזו תמיד!

עוד תודה שאני רוצה להגיד לך-שבזכותך אני יודעת מה משמעות המילה בוידעם וכמה אפשר להפיק מעלית גג שכזו שבתכלס המילה עצמה לא לגמריי המילה הכי סקסית שיש - אז שתדעו שאפשר להפיק ערמות של זיכרונות ילדות, משחקים של עליה על הכתפיים של רועי זכרוננו לברכה שהיה מעלה אותנו לבוידעם ואם תשאלו מה היה שם?! לא משהו מיוחד, סתם מקום כזה שאהבנו לטפס אליו- אטרקציה בבית של סבא וסבתא.

השעה חמש בערב ביום שישי מוכרת לכל זכאי אמיתי, ראשית מקבלים טלפון לבית "יוחאי הגיע! (רועי ואלונה בדרך)" וכולנו מתייצבים. אם תרצו זו "שעת הקפה" שלנו למפגש משפחתי לפני שיורדים לאכול בחדר האוכל. אבל לפני שנרד, סבא יראה לי את אוסף הבולים שהיה לו ואוסף המטבעות והגולות ויגיד לכל נכד לבוא לקחת ביצת הפתעה מהארון של סבתא.

*תשאלו למה עברתי טסט ראשון?..

אהה זה בזכות סבא, מגיל 5 לדעתי כשהוא היה עושה סיבוב ברכב שמירה הייתי מבקשת לנהוג, סבא היה שם אותי על הרגליים שלו ונותן לי לכוון עם ההגה. לימים כשהייתי מסיעה אותו מידי פעם אז בסוף נסיעה הוא היה מתגאה בנהיגה שלי ואומר לי "את נהגת טובה".

* בחדר הקטן בבית תמיד הייתה אורגנית ולידה פטיפון, היה לך אוסף תקליטים אבל מה שהיה הכי זכור לי זה שהיית משמיע לנו מנגינות של באך ובטהובן ובכל פעם היית מתפעל מהיצירה ואני הייתי מסתכלת עלייך ולא מבינה מה אני שומעת ולמה אתה כל כך מתלהב - ובשביל להמחיש לנו הנכדים את עניין המוזיקה וכלי הנגינה אז היית מוסיף ניגון על המפוחית המפורסמת שלך. מפוחית שכל נכד ונכדה שכל נין ונינה שמעו בבית, בגן בימי חנוכה ובכל הזדמנות.

* אורנה, סנדי, יאשקה (זכרנו לברכה) ועוד שמות שתמיד היית מדבר עליהם ואיכשהו היית מנסה להסביר לי את הייחוס המשפחתי ותמיד הייתי הולכת לאיבוד והכל היה מתבלבל לי אבל שורה תחתונה תמיד נאמר לי "אם את טסה לווינגטון יש לך איפה לישון, תלכי לבקר את סנדי" כי היא משפחה! טוב סבאלה, ארצות הברית זה בטבלת היעדים שלי אני מבטיחה להגיע לביקור אצל סנדי.

* על הקיר בבית שלכם עוד קיים סרגל גובה של כל הילדים והנכדים, היית מודד אותנו ומתפעל מהגובה. זאת הייתה "קבלה לחברות" במשפחה, עמית שלי זכה לקבל מדידה בקיר הזה. ואיזה כיף, איזו זכות 🙏

* הגינה שלך הייתה הפנינה שלך, מקום כזה שהייתי רכושני כלפיו, אובססיבי לכל פרח, לכל חרק ועשב שלא היה רצוי, היית עושה לנו סיורים תחילה מאזור הוורדים בגינה האחורית ואז לחלקת הגפן, ממשיך לעץ גויאבה ואז לגינה הקדמית שם הכל היה מתנקז למיליון שתילים קטנים שהיית משריש ולפינלה גם נותן לכל אחד עציץ לקחת לבית. את הריח של הפרח 'אפונה ריחנית' יש לי עד היום באף. פרח שלנצח יזכיר לי אותך.

* העמוד בעיתון האהוב עלייך היה עמוד המדדים של הבורסה (זוכרים את זה?) דף מלא מספרים הכל שחור לבן שרק מלהסתכל הייתי מקבלת מיגרנה. את העיתונים העברת אלינו בצאת שבת כאיזה מנהג כזה של שנים אחרי שסיימת לקרוא הכל ואני הייתי מחכה רק לציור השבועי לילד.

זהו סבאלה, אלה הדברים שאני הכי הייתי רוצה לזכור לך, הרגעים האלה שחקוקים לי בזיכרון, הזיכרונות שאיתם הייתי רוצה להישאר.

תבוא לבקר אותי בחלומות מידי פעם שלא אשכח את המילה ברוסית (אוקראינית למדייקים) שהיית זורק פה ושם, שלא אשכח את הפרצוף העגול שלך והעיני תכלת. אוהבת אותך, נטע

